

منطق

ما انسان هستیم و مشهور است که گل سرسبد آفرینش و برترین مخلوق خدای مهربانیم. اما چرا؟ آیا تاکنون اندیشیده‌اید که چرا به این مقام رسیده‌ایم یا می‌توانیم برسیم؟ چه تفاوت‌هایی با دیگر مخلوقات عالم داریم که از چنین جایگاهی برخوردار شده‌ایم؟ پاسخ‌های گوناگون و متفاوتی به این سؤال داده شده است. برخی عمل و رفتار انسان‌ها را ملاک این برتری می‌دانند و گروهی قدرت تفکر او را و بعضی نیز به عوامل دیگر اشاره کرده‌اند. اما ملاکی که همواره در طول تاریخ تکرار شده و عمومیت یافته، ملاک برتری انسان، **قدرت تفکر و اندیشه** است که معمولاً در کتاب‌های منطقی و فلسفی از آن به «نطق» یاد می‌کنند. مقصود از نطق، در اینجا، سخن گفتن نیست، بلکه مقصود **تفکر و تعقل** است که در سخن گفتن تجلی می‌کند و خود را نشان می‌دهد. پس اگر ارسطوییان گفته‌اند که انسان «حیوان ناطق» است، خواسته‌اند **جایگاه رفیع اندیشه را در ساختار وجود انسان نشان دهند.**

ارسطو فیلسوف بزرگ یونان در سده‌ی چهارم قبل از میلاد است که وی را **معلم اول** نیز می‌نامند. در تاریخ فلسفه، به کسانی که مبانی اصلی فلسفه‌ی ارسطو را پذیرفته‌اند، **ارسطوییان** می‌گویند. وجود ما آمیخته‌ای از روح و جسم است. هرکدام از این دو براساس قوانینی خاص فعالیت می‌کنند. در عین حال، فعالیت هر دو «هدف‌دار» و «قانونمند» است. **تفکر** مهم‌ترین فعالیت روح انسان است و منطق، قواعد حاکم بر دنیای تفکر است. ما تنها می‌توانیم این قوانین را کشف کنیم و با تأکید بر آن‌ها سریع‌تر، بهتر و دقیق‌تر بیندیشیم؛ یعنی ما چه خواهیم و چه نخواهیم موجودی متفکر هستیم، فکر می‌کنیم و با فکر کردن کارهای خود را انجام می‌دهیم. نقش دانش منطق، **بهره‌برداری بهتر از این فرآیند طبیعی** است. خوب دقت کنید؛ وقتی چشمانتان را باز می‌کنید، نمی‌توانید چیزی را نبینید. چشم به طور طبیعی می‌بیند؛ قلب بدون تصمیم‌گیری شما کار می‌کند؛ سایر اعضای بدن انسان نیز همین‌طورند. این‌گونه نیست که ما اراده کنیم و پس از آن ببینیم یا قلبمان بتپد. پس جسم ما کارکرد طبیعی خود را دارد. حال، نقش علم و دانش در شناخت بدن و کارکرد آن چیست؟ آیا چون ما به بعضی از اعضای

بدن خود علم داریم و طرز کار آن‌ها را می‌دانیم، آن‌ها این‌گونه فعالیت می‌کنند؟ یعنی اگر آن آگاهی را نداشته باشیم، بدنمان کارکردش را از دست می‌دهد؟ مسلماً چنین نیست. دانش و آگاهی ما تنها می‌تواند به استفاده‌ی بهتر از این اعضاء منجر گردد. البته یک پزشک قادر است در محدوده‌ی آگاهی‌هایی که کسب کرده، بهتر از اعضای بدن خود استفاده کند و آن را سالم نگه دارد. وقتی طرز کار قلب را بدانیم، می‌توانیم بفهمیم چه عواملی در کار آن ایجاد مشکل می‌کنند، چه غذاها و موادی برای آن مفید هستند، چرا به مشکلات قلبی دچار می‌شویم و اگر دچار شدیم چگونه با آن‌ها برخورد کنیم. پس شناخت قلب و طرز کار آن و نیز شناخت عوامل مؤثر در بهبود کار قلب یا اختلال در آن، تنها باعث استفاده‌ی بهتر از این عضو می‌شود. در مقایسه با این عضو جسمانی، ذهن انسان هم در چهارچوب قوانینی فعالیت می‌کند. چه خواهیم و چه نخواهیم، و چه بدانیم و چه ندانیم ذهن با اندیشه کردن زنده است و کاری جز **تفکر** ندارد. این تفکر ضوابطی دارد که ذهن، به طور طبیعی آن را رعایت می‌کند. کشف این ضوابط و نشان دادن کاربرد آن‌ها در تفکر و این که چه عواملی باعث تسریع و بهبود تفکر و چه چیزهایی باعث کندی و نارسایی تفکر می‌شود، به «علم منطق» مربوط است.

منطق

علم منطق، دانشی است که طرز کار ذهن را در عمل تفکر تشریح می‌کند تا انسان با آگاهی از طرز کار ذهن، بهتر از آن استفاده نماید. بدین ترتیب، منطق برنامه‌ای نیست که یک دانشمند، بسازد و به دیگران بگوید این‌گونه فکر کنید و با این روش بیندیشید. منطق، فقط ما را با طرز کار ذهن آشنا می‌کند و همین آشنایی، ما را در درست اندیشیدن یاری می‌نماید و مانع بروز برخی اشتباهات در هنگام تفکر می‌گردد.

منطق از ذات انسان سرچشمه می‌گیرد و هیچ‌کس ابداع‌کننده‌ی آن نیست؛ همان‌طور که هیچ انسانی عامل و ابداع‌کننده‌ی طرز کار قلب نمی‌باشد؛ بنابراین نمی‌توان ارسطو را ابداع‌کننده‌ی علم منطق دانست. کاری که آن فیلسوف بزرگ انجام داد این بود که **طرز کار خدادادی ذهن را کشف کرد، مدون نمود و به دیگران نشان داد که ذهن چگونه فعالیت می‌کند، چه‌طور به اشتباه می‌افتد و چگونه می‌توان برخی از این اشتباهات را جبران کرد؛ بنابراین او کاشف قواعد منطق است نه طراح آن.** همان‌طور که نیوتن کاشف جاذبه است نه سازنده‌ی آن.

پرسش‌های چهارگزینه‌ای

- ۱ | اساس تفکر در انسان، ارادی و حیات ذهن به است و وظیفه‌ی «علم منطق» می‌باشد. | سراسری خارج ۹۰ - آزمایشی سنجش ۹۳
- (۱) نیست - اندیشیدن - آشنایی انسان با طرز کار ذهن
(۲) است - اندیشیدن - آشنایی انسان با طرز کار ذهن
(۳) است - نطق - به دست دادن قوانین و ضوابط درست اندیشیدن
(۴) نیست - نطق - به دست دادن قوانین و ضوابط درست اندیشیدن
- ۲ | کدام علم، اصول و قواعد درست اندیشیدن را می‌آموزد؟ | آزمایشی سنجش ۹۳
- (۱) روان‌شناسی (۲) منطق (۳) فلسفه (۴) کلام
- ۳ | ملاکی که برای برتری انسان بر سایر موجودات، همواره در طول تاریخ تکرار شده و عمومیت یافته کدام است؟ | آزمایشی سنجش ۹۳
- (۱) عمل و رفتار انسانی (۲) قدرت اندیشه و تفکر (۳) انتخاب و تصمیم‌گیری (۴) قدرت اراده و عزم
- ۴ | «معلم اول» لقب کیست و در کدام سده می‌زیست؟ | آزمایشی سنجش ۹۲
- (۱) ارسطو - سوم قبل از میلاد (۲) افلاطون - سوم قبل از میلاد
(۳) افلاطون - چهارم قبل از میلاد (۴) ارسطو - چهارم قبل از میلاد
- ۵ | در کتاب‌های منطقی و فلسفی از «قدرت تفکر بشر» به چه چیزی یاد می‌شود؟ | آزمایشی سنجش ۹۳
- (۱) اراده (۲) تصور (۳) نطق (۴) قیاس
- ۶ | مهم‌ترین فعالیت روح انسان کدام است؟ | آزمایشی سنجش ۹۴
- (۱) تفکر (۲) ادراک حسی (۳) تخیل (۴) تصور
- ۷ | نقش دانش «منطق» چیست؟ | آزمایشی سنجش ۹۴ و ۹۳ و ۹۲
- (۱) برنامه‌ای برای روش اندیشیدن (۲) ابداع قوانین فکر و ذهن انسان
(۳) بهره‌داری بهتر از فرآیند طبیعی تفکر (۴) استفاده از ذهن بر اساس برنامه‌ی قبلی
- ۸ | اگر ارسطوییان گفته‌اند که انسان «حیوان ناطق» است، خواسته‌اند را نشان دهند. | آزمایشی سنجش ۹۳ و ۹۲
- (۱) طرز کار ذهن و فکر انسان بر اساس قواعد خاص خود (۲) جایگاه رفیع اندیشه در ساختار وجود انسان
(۳) هدف‌داری و قانون‌مندی روح الهی و جسم مادی انسان (۴) مبنای رفتار انسان بر اساس عملکرد خرد جمعی
- ۹ | در تاریخ فلسفه به کسانی که مبانی اصلی فلسفه‌ی ارسطو را پذیرفته‌اند می‌گویند. | آزمایشی سنجش ۹۳
- (۱) نوافلاطونیان (۲) اشراقیان
(۳) اصالت ماهیتی (۴) ارسطوییان
- ۱۰ | مقصود از «نطق» در جمله‌ی «انسان حیوان ناطق است» چیست؟ | آزمایشی سنجش ۹۴ و ۹۱
- (۱) اراده (۲) تعقل (۳) تخیل (۴) سخن
- ۱۱ | کدام یک از موارد زیر در ارتباط با علم منطق نادرست است؟ | آزمایشی سنجش ۹۳ و ۹۲
- (۱) کار منطق کشف ضوابط تفکر و اندیشه و نشان دادن کاربرد آن‌ها در تفکر است.
(۲) منطق ما را با طرز کار ذهن آشنا می‌کند و مانع بروز برخی اشتباهات می‌شود.
(۳) منطق، قواعد حاکم بر دنیای اندیشه و ابداع طرز کار آن‌ها در عمل تفکر است.
(۴) آشنایی با طرز کار منطق ما را در درست اندیشیدن و راه درست تفکر یاری می‌نماید.
- ۱۲ | منطق از سرچشمه می‌گیرد و ارسطو | آزمایشی سنجش ۹۴ و ۹۰
- (۱) قوه‌ی ابداع و تخیل انسان - کاشف قواعد منطق است نه طراح آن.
(۲) ذات انسان - طراح قواعد منطق است نه کاشف آن.
(۳) قوه‌ی ابداع و تخیل انسان - طراح قواعد منطق است نه کاشف آن.
(۴) ذات انسان - کاشف قواعد منطق است نه طراح آن.

مقصود از نطق در کتاب‌های منطقی و فلسفی، تفکر و تعقل است که می‌باشد و مقصود از این‌که گفته‌اند «انسان حیوان ناطق است»، بیان این نکته بود که

آزمایشی سنجش ۹۱ و ۹۰

- ۱) تجلی تفکر در سخن گفتن - ارسطوئیان - اندیشه جایگاه رفیعی در ساختار وجود انسان دارد.
- ۲) تجلی سخن در تفکر کردن - ارسطوئیان - اراده و آگاهی اختصاص به انسان دارد.
- ۳) تجلی تفکر در سخن گفتن - سقراطیان - اراده و آگاهی اختصاص به انسان دارد.
- ۴) تجلی سخن در تفکر کردن - سقراطیان - اندیشه جایگاه رفیعی در ساختار وجود انسان دارد.

آزمایشی سنجش ۹۳ و ۹۰

کدام یک از توصیفات زیر درباره‌ی منطق نادرست است؟

- ۱) نقش دانش منطق، بهره‌برداری بهتر از فرآیند طبیعی تفکر است.
- ۲) منطق ما را در درست اندیشیدن یاری می‌نماید و مانع بروز برخی اشتباهات در هنگام تفکر می‌گردد.
- ۳) ما انسان‌ها با ابداع قوانین منطق و با تأکید بر این قوانین، سریع‌تر، بهتر و دقیق‌تر می‌توانیم بیندیشیم.
- ۴) ارسطو طرز کار خدادادی ذهن را کشف کرد، مدون نمود و به دیگران نشان داد که ذهن چگونه فعالیت می‌کند.

ملاک برتری انسان بر دیگر مخلوقات عالم اوست که در کتاب‌های منطقی و فلسفی از آن به یاد می‌کنند و ارسطو و انسان منطقی

آزمایشی سنجش ۹۰

به ترتیب و علم منطق و قوانین و ضوابط منطق است.

۱) قدرت تفکر و اندیشه‌ی - نطق - کاشف - کاشف

۲) قدرت تفکر و اندیشه‌ی - ناطق بودن - مدون - مبدع

۳) سخن گفتن - نطق - کاشف - کاشف

۴) سخن گفتن - ناطق بودن - مدون - مبدع

آزمایشی سنجش ۹۳ و ۹۲ و ۹۰

درباره‌ی فکر و منطق کدام عبارت نادرست است؟

- ۱) تفکر ضوابطی دارد، کشف این ضوابط به منطق مربوط است.
- ۲) منطق، قواعد حاکم بر دنیای تفکر است و نقش آن بهره‌برداری بهتر از فرآیند طبیعی فکر کردن است.
- ۳) اساس اندیشیدن، ارادی است و منطق در بهره‌برداری از آن نقشی ندارد.
- ۴) این‌که چه عواملی باعث تسریع و چه چیزهایی باعث کندی و نارسایی تفکر می‌شود، به علم منطق مربوط است.

آزمایشی سنجش ۹۴ و ۹۲

کدام گزینه به ترتیب در مورد فعالیت «روح و جسم» و «تفکر» انسان صحیح است؟

۱) براساس منطق هستند - مهم‌ترین فعالیت روح انسان

۲) هدف‌دار و قانونمند می‌باشند - مهم‌ترین فعالیت روح انسان

۳) مهم‌ترین فعالیت روح انسان می‌باشند - فعالیت براساس منطق

۴) براساس منطق هستند - مهم‌ترین فعالیت ذهن انسان

آزمایشی سنجش ۹۳ و ۹۲

درباره‌ی منطق و نقش آن کدام عبارت نادرست است؟

- ۱) منطق دانشی است که طرز کار ذهن را در عمل تفکر تشریح می‌کند تا انسان از آن بهتر استفاده نماید.
- ۲) منطق ما را در درست اندیشیدن یاری می‌دهد و مانع بروز همه‌ی اشتباهات در هنگام تفکر می‌شود.
- ۳) این‌که چه عواملی باعث تسریع و بهبود تفکر و چه چیزهایی باعث کندی و نارسایی تفکر می‌گردد، به منطق مربوط است.
- ۴) منطق برنامه‌ای نیست که یک دانشمند بسازد و به دیگران بگوید این‌گونه فکر کنید و با این روش بیندیشید.

آزمایشی سنجش ۹۳ و ۹۰

از بین عبارات زیر، کدام یک نادرست است؟

۱) فکر کردن، ذاتی انسان است و امری غیرارادی می‌باشد.

۲) منطق، بیان قواعدی است که انسان به‌طور اکتسابی در هنگام فکر کردن آن‌ها را به‌کار می‌برد.

۳) محمول یک قضیه، وصف و حالت موضوع است چه اول بیاید و چه بعد.

۴) یکی از ویژگی‌های مفاهیم ذاتی این است که برای تصور نمودن یک ذات، به این مفاهیم نیاز مبرم داریم.

آزمایشی سنجش ۹۳ و ۹۰

کدام یک از عبارات زیر، توصیف درستی برای «علم منطق» نمی‌باشد؟

- ۱) از ذات انسان سرچشمه می‌گیرد و هیچ‌کس ابداع‌کننده‌ی آن نیست؛ همان‌طور که هیچ انسانی ابداع‌کننده‌ی طرز کار قلب نمی‌باشد.
- ۲) ما را با طرز کار ذهن آشنا می‌کند و به واسطه‌ی این آگاهی، ما را در درست اندیشیدن یاری می‌نماید.
- ۳) طرز کار ذهن را در عمل تفکر تشریح می‌کند تا انسان با آگاهی از طرز کار ذهن به طراحی قواعد اندیشه نائل شود.
- ۴) نقش آن بهره‌برداری بهتر از فرآیند طبیعی اندیشیدن است و مانع از بروز برخی اشتباهات در هنگام تفکر می‌گردد.

۲۱

ذهن انسان با زنده است و ضوابط آن را به طور رعایت می‌کند و کشف این ضوابط به مربوط است. | آزمایشی سنجش ۹۳ و ۹۲

- ۱) تفکر - اکتسابی - منطق
- ۲) تفکر - طبیعی - فلسفه
- ۳) اندیشیدن - اکتسابی - فلسفه
- ۴) اندیشیدن - طبیعی - منطق

۲۲

کدام یک از گزینه‌های زیر نادرست است؟

- ۱) منطق برنامه‌ای نیست که یک دانشمند بسازد و به دیگران بگوید این‌گونه فکر کنید و با این روش بیندیشید.
- ۲) ملاکی که برای برتری انسان بر سایر موجودات در طول تاریخ تکرار شده و عمومیت یافته، قدرت تفکر و اندیشه است.
- ۳) منطق ما را با طرز کار ذهن آشنا می‌کند و همین آشنایی ما را در شناخت و ابداع قوانین منطق یاری می‌نماید.
- ۴) ارسطو طرز کار خدادادی ذهن را کشف کرد و مدون نمود و به دیگران نشان داد که ذهن چگونه فعالیت می‌کند و به اشتباه می‌افتد.

۲۳

پیروان ارسطو که وی را لقب داده‌اند، تعریف «انسان» به «حیوان ناطق» را به منظور به کار برده‌اند. | آزمایشی سنجش ۹۲

- ۱) معلم ثانی - نشان دادن جایگاه رفیع اندیشه در ساختار وجود انسان
- ۲) معلم اول - نشان دادن جایگاه رفیع اندیشه در ساختار وجود انسان
- ۳) معلم ثانی - بهره‌برداری از قواعد حاکم بر دنیای تفکر انسان به مثابه مهم‌ترین فعالیت روح وی
- ۴) معلم اول - بهره‌برداری از قواعد حاکم بر دنیای تفکر انسان به مثابه مهم‌ترین فعالیت روح وی

۲۴

درباره‌ی «وظیفه‌ی دانش منطق» کدام یک از عبارتهای زیر صحیح نمی‌باشد؟

- ۱) کشف ضوابط تفکر و نشان دادن کاربرد آن‌ها در تفکر
- ۲) کشف عواملی که باعث تسریع و بهبود کار تفکر است
- ۳) نشان دادن عواملی که باعث کندی و نارسایی تفکر می‌شود
- ۴) ارائه‌ی برنامه‌ای که ما باید با آن روش بیندیشیم

۲۵

اندیشیدن، سبب احیای بوده و این امر، تابع ضوابطی است که آدمی به آن را رعایت می‌کند و منطق

به می‌پردازد. | آزمایشی سنجش ۹۲ و ۹۰

- ۱) روح - غیراکتساب - ابداع و تدوین آن ضوابط
- ۲) روح - اکتساب - کشف و نشان دادن کاربرد آن‌ها
- ۳) ذهن - غیراکتساب - کشف و نشان دادن کاربرد آن‌ها
- ۴) ذهن - اکتساب - ابداع و تدوین آن ضوابط

۲۶

در مقایسه‌ی فعالیت قلب و کار ذهن می‌توان گفت:

- ۱) دانش در کارکرد اولی هیچ نقشی ندارد، برخلاف دومی.
- ۲) هر دو براساس قوانین خاصی فعالیت می‌کنند، اولی ناآگاهانه و دومی آگاهانه.
- ۳) اصل حیات ذهن، یعنی فکر، هم‌چون کار قلب غیراکتسابی است.
- ۴) زندگی قلب به کار آن وابسته است، اما فعالیت فکری بدون آگاهی ادامه پیدا نمی‌کند.